

Samenhangende zorg voor kwetsbare zwangeren en kwetsbare jonge ouders:

KNOOPPUNTEN KANSRIJKE START IN ZUID-LIMBURG

FACTSHEET “Interviews bestaande context gemeente Landgraaf”

DOEL VAN HET ONDERZOEK

De komende jaren wordt er onderzoek gedaan naar de totstandkoming, het implementeren en het functioneren van de *Knooppunten Kansrijke Start* (KKS) in de drie pilot gemeenten Kerkrade, Landgraaf en Vaals.

Het onderzoek evalueert in hoeverre het KKS bijdraagt aan het hervormen van de keten en het verbeteren van de samenwerking tussen ketenpartners zodat er tijdiger en adequater kan worden gereageerd op gesignaleerde risico's bij zwangere vrouwen en hun partner of bij jonge gezinnen in een kwetsbare positie.

In de periode juni – september 2021 zijn met de aangesloten lokale coalitiepartners interviews gehouden. Daarbij is ingegaan op de bekendheid met de definitie van een zwangere in een kwetsbare situatie van het Erasmus MC en gemeente Rotterdam, over de *bestaande context* rondom het signaleren, verkennen en steun op maat van zwangeren en jonge gezinnen in een kwetsbare situatie en de huidige samenwerking op ketenniveau. Tevens is er ruimte geweest voor een doorkijkje naar hoe de partners het KKS zien in de toekomst.

DEFINITIE ERASMUS MC EN GEMEENTE ROTTERDAM ZWANGERE IN EEN KWETSBARE SITUATIE

- Alle partners zijn bekend met de definitie.
- Verloskundigen werken vanuit de landelijke richtlijnen omtrent kwetsbaarheid.
- Verloskundigen werken ook met de richtlijnen vanuit het VSV, daar is ook jaren geleden al het Kwetsbare Zwangeren Overleg (KZO) uit voort gekomen.
- Meeste partners hebben geen protocol of definitie specifiek gericht op zwangeren of het jonge gezin in een kwetsbare situatie opgenomen in hun beleid. Wel wordt er naar alle levensdomeinen gekeken en naar de beschermende factoren en risicofactoren.

FASE 1. SIGNALEREN

Signaleren is een inschatting maken van medische en sociale risico's en eventueel de mate van kwetsbaarheid. Risicosignalering is een vorm van preventie. Je probeert een probleem te voorkomen of verergering van een probleem tegen te gaan.

- Vrijwel alle partners observeren en signaleren, maar het is niet ieders kerntaak.
- Niet alle partners zien zwangeren en 0-2 jarigen, dus zijn afhankelijk van ketenpartners en multidisciplinaire afstemming om signalen in deze doelgroep op te pikken.
- Ontwikkelingen zoals Kansrijke Start, peuterspeelzalen plus en de huisartsenlijn dragen al reeds bij aan het verbeteren van de vroegsignalering en preventie tussen ketenpartners.
- Alle partijen kijken breed naar alle levensdomeinen, dit is in lijn met het gedachtegoed van positieve gezondheid. Naast het volgen van protocollen speelt gevoel ook een rol.
- Signalen worden altijd bespreekbaar gemaakt met de zwangere / het gezin.
- De zwangere / het gezin moet altijd toestemming geven voor het delen van informatie.
- Indien er sprake is van een niet-pluis gevoel en de veiligheid van het (ongeboren) kind komt in het geding, dan wordt de meldcode kindermishandeling gevolgd.

KNELPUNTEN en VERBETERING FASE SIGNALEREN (n)

- Men weet elkaar niet altijd te vinden, belangrijk om verbindingen te gaan maken. (5)
- Elkaar kennen en contact onderling is belangrijk in de samenwerking. (3)
- Belangrijk om eerst vertrouwen te winnen van patiënt/cliënt bij kwetsbare doelgroep. (2)
- Culturele verschillen en taalbarrière maken het bespreekbaar maken niet makkelijk. (2)
- De signalering bij doelgroep Kansrijke Start ook onder aandacht brengen bij collega's. (2)
- Het bespreekbaar maken of het gesprek aangaan met ouders is vaak nog moeilijk. (1)
- Warme overdracht bij afsluiting van kraambed vaker fysiek laten plaatsvinden. (1)
- Tijdiger communiceren tussen partijen waardoor problematiek sneller aangepakt wordt. (1)
- Wachtlijsten werken belemmerend in de motivatie van ouders om hulp te aanvaarden. (1)
- Het ontbreekt soms aan achtergrond informatie vanuit andere partijen. (1)

Signa
leren

SAMENWERKING OP KETENNIVEAU

- Samenwerking omtrent de doelgroep zwangeren en 0-2 jaar is nog niet structureel.
- Blijkt dat er (nog) niet overal sprake is van casussen binnen de fase kansrijke start.
- Contacten tussen het sociaal domein en het medisch domein waren minimaal.
- Bij crisissituaties weet men elkaar uiteindelijk te vinden, maar dat wil je eigenlijk voorkomen.
- Vanuit de gemeente consultants zijn er korte lijntjes met samenwerkingspartners.
- De ontwikkelingen omtrent Kansrijke Start zoals de lokale coalities en knooppunten dragen al reeds bij aan het elkaar leren kennen en elkaar vinden.
- Als je elkaar al kent en vaste personen zijn betrokken, verloopt samenwerking steeds beter.
- Informatie wordt na toestemming telefonisch, op papier of via beveiligde e-mails gedeeld.
- Diverse organisaties gebruiken de verwijzindex.

KNELPUNTEN en VERBETERING SAMENWERKING (n)

- Er is nog winst te behalen in het elkaar vinden en weten van elkaar wat men doet, actief op zoek gaan naar de samenwerking met ketenpartners. (8)
- Onduidelijkheid over waar en bij wie je signalen kan neerleggen. (4)
- Weten wat je van elkaar kunt verwachten en waar grenzen liggen in hetgeen je kunt bieden.(4)
- Verbinding tussen sociaal en medisch domein versterken. (3)
- Onduidelijkheid over de regiefunctie. (3)
- Fase Kansrijke Start is nog in ontwikkeling, meer inzetten op vroegsignalering en preventie. (2)
- Een zwangerschap is zo voorbij, proces duurt soms lang voordat er iets geregeld is. (2)
- Eerder om tafel zitten scheelt achteraf ‘reparatiewerkzaamheden’. (1)

KNOOPPUNTEN KANSRIJKE START: WENSEN EN IDEEËN VOOR DE TOEKOMST

- Proces tot daadwerkelijk starten heeft vrij lang geduurd.
- Belangrijk is dat er een duidelijke structuur komt en dat men elkaar in de basis weet te vinden.
- Coördinator die alles verzameld, die de juiste mensen bij elkaar roept en ook terugkoppelt.
- Zo transparant mogelijk met het gezin en partijen informatie delen en een plan opstellen.
- Vroegtijdig en voorliggend signalen oppakken en vanuit integraliteit naar kijken.
- Korte lijnen tussen de partners creëren en samenwerkingsafspraken maken.
- Sociale kaart en netwerk beter in zicht hebben.
- Plek om elkaar te kunnen informeren en te kunnen bevragen over casussen.
- Op juiste niveau steun inzetten en herhaling/zwaardere zorg in toekomst daarmee voorkomen.
- Duurzaam verankeren, onafhankelijk van projecten of personen of financiën.
- Aanhaken bij bestaande structuren en geen administratieve rompslomp creëren.
- Laag-complexe zorgvragen in het knooppunt kansrijke start en hoog-complex bij KZO.
- Connectie maken en samenwerken met KZO.

DUS SAMENWERKEN EN SAMEN WERKEN AAN EEN KANSRIJKE START!

Heeft u vragen of wilt u meer informatie over de resultaten neem dan contact op met
Nicole Smeets-Curvers, onderzoeker afdeling Kennis&Innovatie GGD Zuid Limburg: nicole.smeets@ggdzl.nl